

KŁAMAC (81) *vb impf*

W inf kłam- (23), kłám- (1) *WysKaz*; *drugie a jasne*. ◊ *W imp* kłám, kłám-. ◊ *W pozostałych formach* kłam- (41), kłám- (3); kłám- *CzechRozm, KochFr*; kłám- : kłám- *BibRadz* (3 :1).

inf kłamać (24). ◊ *praes 1 sg* kłámám (13). ◊ *2 sg* kłámász (2). ◊ *3 sg* kłámá (13). ◊ *1 pl* kłámámy (4). ◊ *3 pl* kłámają (5). ◊ *praet 3 sg m* kłámął (2). ◊ *3 pl m pers* kłámali (1). ◊ *fut 1 sg m* będę kłámął (1). ◊ *imp 2 sg* kłám (1) *MWilkHist*, kłám(a)j (1) *BielŻyw*. ◊ *2 pl* kłámajcie (4). ◊ *con 3 sg m* by kłámął (3). ◊ *3 pl m pers* by kłámali (1). ◊ *impers fut* będzie kłámáno (1). ◊ *part praest act* kłámając (5).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Mówić nieprawdę, wprowadzać w błąd świadomie lub nieświadomie; mentiri Mącz, Calag, Calep, Cn; dementiri, ementiri Calep; fallere, mendacium dicere a. facere, mendacio fallere Cn* (80) : Bog niechce [...] / Iżby przezeń człowiek kłámał *BierEz* G3, C4, G2v; *OpecŻyw* 56; Gdzies nicz nie położył tam niebierz. niekłamay. *BielŻyw* 7; *GlabGad* M2v; *SeklKat* Vv; *HistAl* 17; *MurzHist* Qv; *KrowObr* 19, 155, 221; *RejWiz* 55v; A to co wam piżę/ oto przed Bogiem/ żeć nie kłámam. *Leop Gal* 1/20; *BibRadz* 2.Cor 11 /31; iefli on Bog wńzechmogący [...] Ni kogo nie vrodził/ toć Syná Bożego Nie máłz/ [...] toć prożno my Bogu wńamy Iuż piśmo kłáma *GrzegRóżn* G2; *Mącz* 29a; *Prot* A2v; *RejAp* 38; *RejPosWiecz*² 93v; *KuczbKat* 340 *marg*; Świádek prawdziwy nie kłáma/ lecz świádek omylny powieđa kłámłwá. *BudBib Prov* 14/5; Oto dáię z łzkoły Szátáńfkiey/ co fię powieđaią być Iudámi/ á nie fá/ ále kłámaiá. *BudNT Apoc* 3/9 [*przekład tego samego tekstu RejAp, WujNT*]; *CzechRozm* 24v, 85v, 229; máłz przyrzeczenie tego Páná/ ktory kłámáć niemoże *KarnNap* E3; *ModrzBaz* 60, 86v; *Calag* 341b; *SkarŻyw* 40, 364, 368; Mnimalz Thomá bych nie był fyn Boży/ wierz á w moy bok rękę łwoię włóży/ toć wiernie niekłám/ niewierzyłzi/ doświacżze tego łam. *MWilkHist* L2v; *CzechEp* 21, 73, 268; *GórnRozm* N3; *Calep* 303a, 359a, 653a, [693]b; Błogofławieni iefteście/ gdy wam złorzeczyć będą/ y prześładowác was/ y mowić wńytko złe przeciwko wam kłámáiác/ dla mnie. *WujNT Matth* 5/11 [*przekład tego samego tekstu CzechRozm* 229, *CzechEp* 21.], s. 493, 505, 2.Cor 11/31, *Gal* 1/20, s. 679 (9); *WysKaz* 8; *SkarKaz* 241a.

kłamać komu (2): Brác [...] rzeczy Bogu y onym oddáne y ná słuźbę Bożá poświęczone/ ábo kłámáć sługom Bożym/ ták wiele waży przed Bogiem iákoby to kłámłtwo y zdrádá sftálá fię łámemu Duchowi ś. *WujNT* 416. *Cf* »kłamać jeden drugiemu«.

kłamać przeciwko komu (1): Gdyż grzełzimy y kłamamy przeciw Pánu/ a odstępujemy od Bogá náłzego *BibRadz Is* 59/13.

kłamać kogo (1): Bo Anánias nie duchowi świętemu ále ducha świętego kłámał/ gdy fię tákim być pokázował/ iákoby ducha ś: miał *BudNT przedm* c2.

kłamać co przeciw komu = oczerniac (1): Mieymyłz to iuż zá rádość, zá práwe imienie/ gdy ná nas tu záłość Przyidzie, y trapienie/ gdy będzie kłámáno/ wńytko złe przeciw nam *ArtKanc* K2.

kłamać na kogo = oczerniac (1): Błogofławieni iefteście/ gdy was będą przeklinác ludzie/ y będą was prześładowác/ y wńytko złe mowić przeciwko wam kłámáiác ná was dla mnie *Leop Matth* 5/11.

kłamać kim [= komu] (1): Nie ludźmiś łkłámał ále Bogiem. (*marg*) Abowiem Bog był miedzy nimi/ á ták ten kthory fię opácźnie obchodził zduchem s. kłámał Bogiem. (-) *BibRadz Act* 5/4; [Iefzczeż ze mnie łzydziłz á kłámáłz mną? *Leop Iudic* 16/13 (*Linde*).]

kłamać przed kim (3): Nie krádnicie/ áni przyćie fie długow/ nie kłámayćie ieden przed drugim. *BibRadz Lev* 19/11, *Iob* 6/28; A ták chćieyćie fię mi przypátrzyć/ iefliżebych chćiał kłámáć przed wámi. *BudBib Iob* 6/28.

kłamać o kim, o czym (2): Izaż będę kłámał o moim práwie? *BibRadz Iob* 34/6; *RejPos* 263v.

Ze zdaniem dopełnieniowym (1): kto niemiluię brata ktorego wydzý/ kłáma á by Boga miłował/ ktorego niewydzý *SeklKat* L4.

W połączeniach szeregowych (3): *SeklKat* E4; Rufza krzywým rozumem/ kłáma/ bredzi/ mata/ Spráwy fwe wwikłáne bálamuctwem łata *KlonWor* 2, 36.

W przeciwstawieniu: »prawdę mowić (a. powiadać) ... kłámać« (4): *Leop* 1.*Tim* 2/7; A toli rofkáz mi co dziwnego wćzynić/ wźrzyłz prawdęli mowię/ ábo kłámam. *GórnDworz* T4v; *WujNT Rom* 9/1, 1.*Tim* 2/7.

W charakterystycznych połączeniach: *Bog* (*Pan, syn boży, obłubieńca Chrystusowa*) (*ktory*) *nie kłáma* (*kłámać nie może, nie umie, nie umiejący*) (9); *kłámać mowiąc* (2), *powiedając, ślubując*.

Zwroty: »kłámać jeden (przeciw) drugiemu« = *okłamywać się nawzajem* (2): *RejPosWstaw* [110²]; Nie kłámayćie iedni (*marg*) przeciw. G. (-) drugim [*nolite mentiri invicem*] *WujNT Col* 3/9 [*przekład tego samego tekstu RejPosWstaw*].

»kłámać przeciwko prawdzie« (1): nie chlubćiefz fię áni kłámayćie przeciwko prawdzie [*nolite ... mendaces esse adversus veritatem*]. *WujNT Iac* 3/14.

Szeregi: »kłámać i krzywo przysięgåć« (1): Bo gdy kłámftwo dla tego kłámftwem y nieprawdą ieft/ iż ie przeciwko myśli y rozumowi mowimy/ (ináczey wiedzác y rozumiejąc) [...] iż (kto co tákiego twierdzi) ten kłáma y krzywo przysięgå. *KuczKat* 290.

»kłámać a prawdy nie czynić« (2): Ieflibyłmy rzekli iż fpołeczność mamy z nim/ á w ćiemności chodźimy; kłámamy/ á prawdy nie czynimy [*mentimur et veritatem non facimus*]. *WujNT Ioann* 1/6 [*idem*] s. 815.

»pilnować prawdy, nie kłámać« (1): Miłuią z fercá nie pátrzáią zdrády/ Pilnuią prawdy nie kłámáią rády. *KochFr* 9.

W przen (1): Proznością a kłámftwem zewie [*prorok*] imienie tego fwiata, ktore kłáma flubuiącz przełpieczność a niedawaiąę iey. *WróbŻolt* B6.

2. *Błędne tłumaczenie łacińskiego „dolere”, może przez błędne skojarzenie z „dolus”* (1) : Co kłáma człowiek żywy/ mąż ná grzechy fwoie? *BudBib Thren* 3/39.

Synonimu: 1. *łgåć, motać*.

Formacje współrdzene: *okłámać, okłámać się, skłámać, wykłámać, wykłámać się; okłámawać*.

Cf **KŁAMAJĄCY, KŁAMANIE**